

Viktigare lagar & förordningar

Inför halvårsskiftet 2001

Innehåll

Några siffror om lagar och förordningar	6
Justitiedepartementet	6
Förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde	6
Nya regler om domstols internationella behörighet i äktenskapsmål m.m.	7
Bouppteckningsverksamheten och handläggningen av företagsinteckningsärenden flyttas	7
Valmyndigheten – ny central förvaltningsmyndighet för val och folkomröstningar	8
Förbättrade möjligheter att få ut uppgifter för att kunna ta sin rätt tillvara	8
Bättre stöd till brottsoffer	8
Straffansvaret för förberedelse till brott utvidgas	9
Ökade möjligheter till säkerhetskontroll i domstol	9
Kommunal tjänsteexport och kommunalt internationellt bistånd	9
Utrikesdepartementet	11
Nya regler om uppehållstillstånd för adopterade	11
Försvarsdepartementet	12
Socialdepartementet	13
Nya förmåner inom den tillfälliga föräldrapenningen	13
Alkohol	13
Finansdepartementet	15
Förändringar vid fastighetstaxeringen	15
Investeringsbidrag till byggande av hyresrätter	15
Stopplagstiftningen förlängs	15
Nya regler för behandling av personuppgifter	16
Bättre förutsättningar för värdepapperisering	16
Nya regler för inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt	16
Svenskar som jobbar på danska färjor skattebefrias	17

Differentierade vägavgifter för tunga lastbilar	17
Senare betalning av fordonsskatt för fordon med slutsiffra fem i år	17
Ändrade skatterutiner vid arv och bouppteckning	17
Möjlighet till förhandsbesked om punktskattefrågor	18

Utbildningsdepartementet 19

Ett nytt studiestödssystem införs	19
Nytt bidrag vid korttidsstudier	20
Överklagandenämnd för studiestöd	21
Försöksverksamhet med biträdande lektorer	21
Krav på handledarutbildning inom forskarutbildningen	21
Statsbidrag till maxtaxa och kvalitetssäkrande åtgärder inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	21
Förskoleverksamhet för barn till arbetslösa	22
Mer personal i skola och fritidshem	22
Specialpedagogiska institutet	22

Jordbruksdepartementet 24

Ändringar i jaktförordningen	24
------------------------------------	----

Kulturdepartementet 25

Slutpunkt för lokalradio-auktionerna	25
Koncessionsavgift på televisionens område	25

Miljödepartementet 26

Producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter börjar gälla	26
Strängare krav på avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter	26
Nya miljökvalitetsnormer för utomshusluft	26
Ny förordning om deponering av avfall	27
Ändrade regler om bilskrotning	27
Bättre skydd för hotade djur- och växtarter	28
Ökad tillgänglighet till offentliga lokaler och allmänna platser	28

Näringsdepartementet	30
Ny lag om svenskt medborgarskap	30
Rätt att arbeta till 67 år	30
Höjt tak i A-kassan de första 100 dagarna	31
Aktivitetsstöd vid uppehåll i aktivitetsgarantin	32
Ändringar i föräldraledighetslagen	32
Lag om vägtrafikregister och lag om vägtrafikdefinitioner	32
Nummerportabilitet	33
Stöd till kommuner för bredbandsanslutningar m.m.	33

Några siffror om lagar och förordningar

Antalet gällande lagar uppgår för närvarande till ca 1 200 och förordningar, tillkännagivanden m.m., till ca 2 200.

Under första halvåret 2001 kommer 543 författningar att publiceras i SFS. Av dessa är 20 nya lagar och 31 nya förordningar. I övrigt är de publicerade författningarna ändrings- eller upphävandeförfattningar.

Departementssekreterare Elisabeth Bodéus
Granskningsenheten, Justitiedepartementet
Tfn 08-405 48 44

Justitiedepartementet

Pressekreterare Björn Lindh (hos Thomas Bodström)
Tfn 08-405 47 22

Pressekreterare Magnus Ljungkvist (hos Britta Lejon)
Tfn 08-405 49 42

Förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde

En skärpning av *Lagen om förbud mot yrkesmässig rådgivning i vissa fall* syftar till att ytterligare försvåra sådan oseriös rådgivning som ofta är en förutsättning för ekonomisk brottslighet.

Ändringarna innebär bland annat att lagens tillämpningsområde utvidgas så att den blir tillämplig inte bara på rådgivning utan även på annat yrkesmässigt juridiskt eller ekonomiskt biträde, till exempel förmedling, värdering och finansiering. Som en följd av utvidgningen av lagens tillämpningsområde ändras lagens namn till *Lagen om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall*. Förbud att utöva juridiskt eller ekonomiskt biträde ska regelmässigt meddelas i de fall då den bakomliggande brottsligheten har varit grov. Förbudet ska som regel förlängas om det överträds. Den längsta tid som ett förbud att utöva juridiskt eller ekonomiskt biträde kan gälla förlängs från fem till tio år.

Nya regler om domstols internationella behörighet i äktenskapsmål m.m.

Sedan den 1 mars 2001 gäller i EU enhetliga bestämmelser om när en domstol är behörig att pröva frågor om äktenskapsskillnad och frågor om föräldraansvar (t.ex. vårdnad om barn) som uppkommer i samband med sådana mål. Bestämmelserna finns i Europeiska unionens råds förordning den 29 maj 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn (*Bryssel II-förordningen*). Genom förordningen införs också regler om erkännande och verkställighet av domar i sådana frågor. Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i Sverige och i övriga berörda medlemsstater i EU. Den kräver dock vissa kompletterande bestämmelser. Det gäller framför allt för det domstolsförfarande där en part kan få fastställt om en dom som har meddelats i en medlemsstat erkänns eller får verkställas här i landet. I en ny lag med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen ges sådana regler. Den nya lagen träder i kraft den 1 juli 2001.

I Norden gäller särskilda regler enligt förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap. Den 1 juli 2001 träder nya regler i kraft som innebär att regleringen i förhållande till Finland och Norge blir i linje med vad som gäller inom EU enligt Bryssel II-förordningen. Vid senare tillfälle kommer de nya reglerna att träda i kraft även i förhållande till Danmark och Island.

Bouppteckningsverksamheten och handläggningen av företagsinteckningsärenden flyttas

Från och med den 1 juli 2001 kommer uppgiften att registrera bouppteckningar, och att vara beskattningsmyndighet i fråga om arvsskatt, att flyttas från landets tingsrätter till skatteförvaltningen. En bouppteckning eller deklaration för fastställande av arvsskatt ska därefter lämnas till skattemyndigheten i den region där den avlidne var folkbokförd. Verksamheten kommer att bedrivas vid elva skattekontor; Stockholm, Visby, Malmö, Kalmar, Jönköping, Vänersborg, Örebro, Uppsala, Gävle, Härnösand och Umeå.

Handläggningen av företagsinteckningsärenden flyttas från inskrivningsmyndigheten i Malmö domsaga till Patent- och registreringsverket i Sundsvall.

Valmyndigheten – ny central förvaltningsmyndighet för val och folkomröstningar

Enligt Valmyndighetens instruktion (SFS 2001:240) ska myndigheten ansvara centralt för genomförandet av allmänna val och folkomröstningar och övrigt fullgöra sådana uppgifter som följer av lag och förordning. Valmyndigheten får meddela de närmare föreskrifter som behövs för bland annat verkställighet av vallagen (1997:157).

Valmyndigheten leds av en nämnd som ansvarar för verksamheten. Nämnden utses av regeringen och består av en ordförande och fyra andra ledamöter.

Vid Valmyndigheten finns ett kansli som leds av en kanslichef, som utses av regeringen. Kanslichefen ansvarar för och leder den löpande verksamheten enligt de direktiv och riktlinjer som nämnden beslutar.

Förbättrade möjligheter att få ut uppgifter för att kunna ta sin rätt tillvara

En ändring i sekretesslagen innebär att en skadelidande som är i behov av uppgifter ur avslutade förundersökningar för att kunna få anspråk på skadestånd eller viss egendom tillgodosett, ges möjlighet att trots sekretessen få del av uppgifterna. Det blir exempelvis lättare för en enskild som råkat ut för en trafikolycka att få ut identiteten på den som orsakat olyckan för att kunna begära skadestånd av den personen.

Bättre stöd till brottsoffer

Flera författningar träder i kraft som samtliga syftar till att förbättra stödet till brottsoffer. Lagen om målsägandebitråde ändras så att det blir möjligt för en domstol att förordna målsägandebitråde vid alla brott varpå fängelse kan följa. Socialtjänstlagen ändras så att det tydligare framgår att socialtjänsten har ett ansvar att stödja dem som utsatts för brott. Vidare sker tillägg och ändringar i flera förordningar. I förundersökningskungörelsen införs en skyldighet för åklagare att informera målsäganden om så kallade positiva åtalsbeslut, det vill säga att åtal har väckts mot den eller de som är misstänkta för brottet. Dessutom skärps kravet på information till målsäganden. Från den 1 juli gäller även att åklagare alternativt domstolen ska underrätta

socialtjänsten om beslut om besöksförbud när parterna som beslutet berör har gemensamma barn.

Straffansvaret för förberedelse till brott utvidgas

För att öka möjligheterna att ingripa mot brott på ett tidigt stadium ändras reglerna om förberedelse till brott. Ändringen syftar till att ge ökade möjligheter att bekämpa allvarlig brottslighet på planeringsstadiet, särskilt när det gäller vissa typer av planläggning. Den innebär också att förberedelsebrottet anpassas till den tekniska utvecklingen, som inneburit nya och förändrade möjligheter att begå brott till exempel inom IT-området. Det klargörs bland annat att även datavirus kan utgöra hjälpmedel vid förberedelse till brott, till exempel vid grov skadegörelse eller dataintrång.

Ökade möjligheter till säkerhetskontroll i domstol

Domstolarna kan från och med den 1 juli besluta om *allmän säkerhetskontroll* när det finns anledning att befara att ett allvarligt brott kan komma att begås i domstolens lokaler. Allmän säkerhetskontroll genomförs som inpasseringskontroll i domstolens entré och omfattar kroppsvisitation av besökare till domstolen med hjälp av teknisk utrustning, till exempel larmbåge. Domstolarna kan även besluta om *särskild säkerhetskontroll*, vilket motsvarar den tidigare formen av säkerhetskontroll, som kan utföras då det föreligger konkret och överhängande risk för allvarlig brottslighet i samband med en viss förhandling.

Kommunal tjänsteexport och kommunalt internationellt bistånd

Den nya lagen innebär att bestämmelser om kommunal tjänsteexport och kommunalt internationellt bistånd sammanförs i en lag. Samtidigt förenklas och förtydligas bestämmelserna.

Lagen innebär bland annat att det tidigare kravet på regeringens medgivande för så kallade direktexport av kommunala tjänster tas bort. Vidare tas kravet på att kommunalt internationellt bistånd måste vara humanitärt bort. Kravet på regeringens tillstånd för utvidgat bistånd till länder som får statligt bistånd avskaffas och ersätts med en anmälningsskyldighet. Kommu-

ner och landsting får också möjlighet att lämna utvidgat bistånd till länder som inte får svenskt statligt bistånd. För sådan biståndsverksamhet krävs dock regeringens tillstånd.

Utrikesdepartementet

Pressekreterare Dan Svanell (hos Anna Lindh)

Tfn 08-405 56 81

Pressekreterare Pekka Johansson (hos Maj-Inger Klingvall)

Tfn 08-405 55 50

Pressekreterare Elisabeth Wallton (hos Leif Pagrotsky)

Tfn 08-405 55 60

Nya regler om uppehållstillstånd för adopterade

En nyhet i utlänningslagen är en bestämmelse som uttryckligen reglerar möjligheten att ge uppehållstillstånd på grund av adoption för barn under 18 år. Dessutom tydliggörs i lagtexten att utlänningsmyndigheterna alltid ska godta den anknytning som uppkommit genom ett beslut om adoption som meddelats av svensk domstol.

Ytterligare en nyhet är att svenska domstolar ska inhämta yttrande från Migrationsverket i adoptionsärenden som rör utomnordiska medborgare som är tolv år eller äldre.

Försvarsdepartementet

Pressekreterare Paula Burrau (hos Björn von Sydow)

Tfn 08-405 25 15

Inga viktigare lagar eller förordningar har tillkommit inom Försvarsdepartementets sakområde.

Socialdepartementet

Pressekreterare Anders Teljebäck (hos Lars Engqvist)
Tfn 08-405 33 72

Pressekreterare Kicki Mäler (hos Ingela Thalén)
Tfn 08-405 52 25

Nya förmåner inom den tillfälliga föräldrapenningen

En ny bestämmelse om kontaktdagar införs i föräldraförsäkringen. Den innebär att föräldrar ska ha rätt till tillfällig föräldrapenning under en dag per barn och år när de avstår från förvärvsarbete i samband med besök i barnets skola eller fritidshem. Rätten gäller från och med det kalenderår barnet fyller sex år till och med det kalenderår barnet fyller elva år.

Det införs också en bestämmelse om att annan försäkrad än en fader eller moder som avstår från förvärvsarbete i samband med barns födelse eller adoption ska få rätt till tillfällig föräldrapenning. Ersättningen utges i tio dagar för närvaro vid förlossningen, skötsel av hemmet eller vård av barn. Detta gäller om det inte finns någon fader, om modern är avliden eller om fadern avstår sin rätt till tillfällig föräldrapenning. Fadern kan avstå, dels om han inte kan utnyttja sin rätt, dels om det skulle vara oskäligt att inte låta honom avstå sin rätt till tillfällig föräldrapenning.

Alkohol

Den 1 juli 2001 träder flera ändringar i alkohollagen i kraft. Bland annat krävs det inte längre serveringstillstånd för servering utan vinstintresse som ordnas i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker. Detta gäller under förutsättning att det sker vid ett enstaka tillfälle, för vissa i förväg bestämda personer och utan annan kostnad för deltagarna än den för inköp av dryckerna. Innehavare av serveringstillstånd för slutet sällskap vid ett enstaka tillfälle eller under en enstaka period, får köpa de drycker som omfattas av tillståndet endast av Systembolaget. Tillstånd för servering till allmänheten får meddelas endast om serveringsstället är lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt.

Serveringstillstånd ska återkallas om tillståndshavaren tillåter brottslig verksamhet på serveringsstället. Personal som är inhyrd från bemanningsföretag får anlitas i serveringsverksamhet.

Systembolaget får rätt att bedriva provningar av alkoholdrycker för allmänheten och för annans räkning sälja spritdrycker, vin och starköl på auktion. Kronofogdemyndighet får sälja utmäta spritdrycker, vin eller starköl till partihandlare eller Systembolaget.

Servering av öl får ske endast i godkänd livsmedelslokal där mat samtidigt serveras. Den som detaljhandlar med eller serverar öl är skyldig att anmäla detta till kommunen samt att utöva särskild tillsyn enligt ett för verksamheten lämpligt program. Kommunen får ta ut avgift för tillsyn över verksamheten. Förbud att försälja öl kan meddelas för en tid om 12 månader vid upprepad eller allvarlig försummelse.

Alkoholinspektionen avvecklas och inspektionens uppgifter tas över av ett ombildat Statens folkhälsoinstitut.

Finansdepartementet

Pressekreterare Maja Nilsson (hos Bosse Ringholm)

Tfn 08-405 16 25

Pressekreterare Ingela Wewertz (hos Lars-Erik Lövdén)

Tfn 08-405 15 99

Informatör Lena Olofsson

Tfn 08-405 10 93

Förändringar vid fastighetstaxeringen

En rad förändringar för beräkningen av taxeringsvärdena genomförs inför 2003 års allmänna fastighetstaxering av småhus. Det gäller bl.a. hur värdenivån ska bestämmas om det sålts få hus i ett värdeområde och hur närheten till strand ska beaktas. Det blir i vissa fall lättare att få taxeringsvärdet justerat på grund av säregna förhållanden som minskar värdet på huset genom att beloppsgränsen för justering halveras till 25 000 kr. Bestämmelserna träder i kraft den 1 augusti och tillämpas första gången vid 2003 års fastighetstaxering.

Investeringsbidrag till byggande av hyresrätter

Ett investeringsbidrag införs för att öka byggandet av hyresbostäder i områden med brist på bostäder. Bidraget har kunnat sökas av såväl privata som kommunala bygg- och bostadsföretag från och med den 17 april 2001. Investeringsbidraget betalas ut när projektet är färdigställt.

Stopplagstiftningen förlängs

Stopplagstiftningen som infördes bl.a. för att begränsa utförsäljningen av kommunala bostadsföretag förlängs till den 31 mars 2002 vad avser försäljningar och till den 30 juni 2003 vad avser utdelningar. Lagen innebär att om en kommun säljer aktier eller andelar i det kommunala bostadsföretaget i sådan omfattning att kommunen förlorar det bestämmande inflytandet i fö-

retaget så ska en minskning av kommunens generella statsbidrag ske. Likaså ska statsbidraget minskas om en kommun använder sitt bestämmande inflytande i ett kommunalt bostadsföretag och tillför kommunen en utdelning som överstiger skälig avkastning.

Nya regler för behandling av personuppgifter

Nya regler för behandling av personuppgifter i skatteförvaltningen, kronofogdemyndigheterna och Tullverket införs från den 1 oktober. Ändringarna innebär bland annat bättre sekretesskydd hos Kronofogden, för bättre informationsutbyte med skatteförvaltningen. Personer som vid ett enstaka tillfälle har betalningsproblem skyddas vidare av sekretess med de nya reglerna och kreditupplysningsföretag måste rensa uppgifter om sådana personer när en skuld är betald. Om en person har två eller fler mål under en tvåårsperiod blir uppgifterna dock offentliga även sedan skulderna betalats. För Tullverket gjordes från den 1 april bland annat den ändringen att den absoluta sekretessen avskaffades, så att personer efter ändringen får tillgång till uppgifter om sig själv om inte sekretesslagen i övrigt hindrar det.

Bättre förutsättningar för värdepapperisering

Nya regler gäller från den 1 juni som ger bättre förutsättningar för värdepapperisering i Sverige. Värdepapperisering är en finansieringsteknik som kortfattat innebär att relativt homogena tillgångar med betalningsflöden – fordringar – omvandlas till värdepapper. I princip vilka tillgångar som helst med betalningsflöden kan värdepapperiseras. Fastighetslån är vanligast. Värdepapperisering leder till att kreditrisker sprids och det minskar risken för felprissättning av krediter. Metoden kan också ge lägre finansieringskostnader.

Nya regler för inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt

För att förbättra kontrollmöjligheterna i samband med inköp av bränsle och alkohol utan skatt ändras reglerna på så sätt att en köpare måste vara godkänd av beskattningsmyndigheten som skattebefriad förbrukare för att slippa betala punktskatt på köp av bränsle och alkohol. Bara den som på grund av ekonomiska förhållanden eller i övrigt är lämplig kan godkännas som skatte-

befriad förbrukare. Den som inte är godkänd som skattebefriad förbrukare kan istället få punktskatten återbetald i efterhand, om man visar att varorna använts för skattebefriade ändamål. Ändringen träder i kraft den 1 oktober.

Svenskar som jobbar på danska färjor skattebefrias

En tillfällig skattebefrielse införs för personer bosatta i Sverige som är anställda av en dansk arbetsgivare och arbetar ombord på danska färjor, registrerade i det danska internationella skeppsregistret. Sverige avstår vid 2002 års taxering från att beskatta sådana inkomster. Genom att Danmark och Sverige har olika regler för beskattning av färjepersonal skulle personerna annars i praktiken få en lönesänkning på ca 30 procent

Differentierade vägavgifter för tunga lastbilar

Vägavgiften för tunga lastbilar ändrades från den 1 april 2001 så att den bestäms efter vilka krav på utsläpp av föroreningar som motorn uppfyller. Fordon som inte uppfyller miljökraven i EG-direktivet 96/1/EG får höjd avgift. För de fordon som uppfyller kraven tas vägavgift ut med olika belopp beroende på vilka utsläppskrav de uppfyller. De fordon som uppfyller de högsta kraven vad gäller utsläpp får oförändrad vägavgift. Ändringen omfattar alla tunga lastbilar eller kombinationer på minst 12 ton.

Senare betalning av fordonsskatt för fordon med slutsiffra fem i år

Reglerna för betalning av fordonsskatt för bilar med slutsiffra fem anpassas under 2001 till att inställesemånaden för kontrollbesiktning senarelägs för dessa bilar i år. Betalningen senareläggs också, så att den liksom tidigare ska ske månaden efter sista månaden för besiktning även för dessa bilar. Detta för att kontrollmärke för ett helt år ej ska kunna utfärdas strax före årets besiktning.

Ändrade skatterutiner vid arv och bouppteckning

Skattemyndigheten tar över ansvaret för registrering av bouppteckningar och arvsbeskattningen från tingsrätterna. I samband med det görs en rad regeländringar. Bland annat infogas arvs- och gåvoskatten i skattekontosystemet.

Möjlighet till förhandsbesked om punktskattefrågor

Riksskatteverket får åter möjlighet att begära förhandsbesked om punktskattefrågor hos Skatterättsnämnden.

Utbildningsdepartementet

Pressekreterare Helene Lindstrand (hos Thomas Östros)

Tfn 08-405 18 89

Pressekreterare Agneta Petterson (hos Ingegerd Wärnersson)

Tfn 08-405 18 30

Ett nytt studiestödssystem införs

Den 1 juli 2001 träder en ny studiestödslag och en ny studiestödsförordning i kraft. I det nya studiestödssystemet finns två former av studiestöd – studiehjälp och studiemedel. Studiehjälp är det studiestöd som lämnas till studerande i gymnasieskolan och motsvarande utbildningar. Bestämmelserna om studiehjälp är oförändrade jämfört med dagens system. Studiemedel lämnas till studerande på högskole- och annan eftergymnasial nivå, men också till vuxenstuderande på grundskole- och gymnasienivå. Det nya studiemedelssystemet innebär att ett nytt, samlat studiestöd införs som omfattar alla dessa grupper. De nuvarande studiestöden särskilt vuxenstudiestöd (svux) och särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (svuxa) avvecklas. Studiestöden korttidsstudiestöd och internatbidrag kommer inte heller att lämnas i fortsättningen (se nedan under Bidrag vid korttidsstudier).

Studiemedel lämnas i form av studiebidrag och studielån. Summan av bidrag och lån – totalbeloppet – är lika för alla studerande och knutet till prisbasbeloppet. Studiemedel beräknas per vecka och lämnas för den tid då studier bedrivs på minst halvtid. För en del studerande finns möjligheter att under vissa förutsättningar få ett tilläggs lån. Liksom i dag är studiebidraget skattefritt. Bidragsdelen i studiemedlen blir pensionsgrundande i det nya systemet.

Det finns två bidragsnivåer i det nya studiemedelssystemet. En generell nivå där bidragsdelen utgör 34,5 procent av totalbeloppet. För särskilt prioriterade grupper kan det lämnas ett bidrag som uppgår till 82 procent av totalbeloppet. Det högre bidraget är främst avsett för vuxenstuderande som saknar grundskole- eller gymnasiekompetens.

Fribeloppet kallas den inkomst en studerande får ha utan att studiemed-

len reduceras. I det nya studiemedelssystemet höjs fribeloppet väsentligt.

Systemet för återbetalning av studielån förändras. Återbetalningstiden är 25 år eller det lägre antal år som återstår till dess låntagaren fyller 60 år. Den enskilde ska dock aldrig behöva återbetala mer än fem procent av sin inkomst eller, för den som har fyllt 50 år, sju procent av inkomsten. För den som vid 60 års ålder inte har betalat tillbaka hela lånet fortsätter återbetalningstiden, dock längst till och med det år då låntagaren fyller 67 år. Efter den tidpunkten skrivs lånet av.

Den som har fått studielån enligt det hittills gällande systemet kan fortsätta att betala tillbaka enligt dessa bestämmelser. Det finns också möjligheter att gå över till det nya systemet för återbetalning. Särskilda övergångsbestämmelser finns för den som har lån enligt såväl det gamla som det nya systemet.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) är den myndighet som ansvarar för frågor om studiestöd. På CSN:s webbplats www.csn.se finns närmare information om det nya studiestödssystemet.

Nytt bidrag vid korttidsstudier

En ny förordning om bidrag vid korttidsstudier träder i kraft den 1 juli 2001. Bidrag kan lämnas till den som bedriver studier i mindre omfattning på grundskole- eller gymnasienivå eller om funktionshinder. Vid studier på heltid lämnas bidrag om utbildningen är högst 14 dagar. Bidrag kan ges för studier i svenska, engelska, matematik eller samhällsorienterande ämnen. Dessutom lämnas bidrag för studier om funktionshinder. Syftet med bidraget till studerande på grundskole- och gymnasienivå är att rekrytera personer med kort tidigare utbildning till studier i mindre omfattning och att stimulera till fortsatta studier. Syftet med bidraget för studier om funktionshinder är att öka kunskapen om det egna funktionshindret och förbättra funktionshindrades möjligheter att ta del i samhällslivet som andra. Bidrag kan också lämnas till den som studerar i vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvux).

Det nya bidraget ersätter dels det korttidsstudiestöd och internatbidrag som lämnats enligt studiestödslagen, dels den timersättning som lämnats enligt förordningen om timersättning vid vuxenutbildning för utvecklings-

störda. Bidraget administreras av Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus).

Överklagandenämnd för studiestöd

En ny myndighet – Överklagandenämnden för studiestöd – inrättas. Nämnden ska pröva överklaganden av beslut om studiestöd. Beslut om återbetalning av studielån överklagas dock, på samma sätt som i dag, till allmän förvaltningsdomstol. Överklagandenämnden har även till uppgift att pröva överklaganden av beslut om bidrag vid korttidsstudier.

Försöksverksamhet med biträdande lektorer

Universitet och högskolor får i en försöksverksamhet anställa biträdande lektorer i längst fyra år. Den som har avlagt doktorsexamen eller en motsvarande utländsk examen är behörig att anställas som biträdande lektor. En biträdande lektor ska efter ansökan befordras till en anställning tills vidare som lektor om han eller hon är behörig och dessutom bedöms som lämplig.

Krav på handledarutbildning inom forskarutbildningen

Ett universitet eller en högskola som anordnar forskarutbildning ska anordna utbildning av handledare inom forskarutbildningen.

Statsbidrag till maxtaxa och kvalitetssäkrande åtgärder inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Ett statsbidrag införs till kommuner som tillämpar en viss högsta avgift (maxtaxa) i förskoleverksamhet (förskola och familjedaghem) och skolbarnsomsorg (fritidshem och familjedaghem). Maxtaxan innebär att avgiften per månad i förskoleverksamheten får vara högst tre, två respektive en procent av hushållets avgiftsgrundande inkomst per månad för det första (yngsta), andra (näst yngsta) respektive tredje barnet i hushållet. Avgiften får dock inte överstiga 1 140 kronor, 760 kronor respektive 380 kronor i månaden.

I skolbarnsomsorgen får avgiften per månad vara högst två, en respektive en procent av hushållets avgiftsgrundande inkomst per månad för det första,

andra respektive tredje barnet i hushållet. Avgiften får dock inte överstiga 760 kronor för det första barnet och 380 kronor för det andra respektive tredje barnet.

En kommun som tillämpar maxtaxa och har rätt till statsbidrag för det, kan också få statsbidrag till kostnader för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Detta statsbidrag får kommunen under förutsättning att det används till personalförstärkningar inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Det kan också användas till kompetenshöjande åtgärder för förskollärare, fritidspedagoger och barnskötare som arbetar inom verksamheterna.

Statsbidragsförordningarna träder i kraft den 1 juli 2001 och tillämpas första gången i fråga om statsbidrag för bidragsåret 2002.

Förskoleverksamhet för barn till arbetslösa

Alla barn, vars föräldrar är arbetslösa, ska få gå i förskola eller familjedaghem från och med ett års ålder. Förskoleverksamheten ska omfatta minst tre timmar om dagen eller 15 timmar i veckan.

Mer personal i skola och fritidshem

Ett särskilt statsbidrag införs till kommunerna. Statsbidraget lämnas under förutsättning att det används för personalförstärkningar i förskoleklassen, grundskolan, särskolan, fritidshemmen och gymnasieskolan, som syftar till att ge barn och ungdomar ökade möjligheter att nå målen för utbildningen eller verksamheten. Bidraget får även användas dels för att öka personaltätheten i kommuner med vikande elevunderlag, dels för att motverka en minskning av personaltätheten i kommuner som har fått bidrag från den så kallade Kommundelegationen.

Specialpedagogiska institutet

Statens institut för handikappfrågor i skolan upphör och en ny myndighet – Specialpedagogiska institutet – inrättas. Den nya myndigheten ska ge råd och stöd i specialpedagogiska frågor som rör barn och ungdomar med funktionshinder. I myndigheten har Tomtebodaskolans, Hällsboskolans, Ekesho-

lans och Åsbackaskolans resurscenter inordnats. Till myndigheten har även förts de statliga bidragen för landstingens hörselvårds konsulter, vissa kunskapscenter och datapedagogerna vid de regionala dataresurscentren. Myndigheten ska ledas av en generaldirektör och ha en styrelse. Huvudkontoret ska ligga i Härnösand och regionkontor ska finnas i Umeå, Örebro, Stockholm, Göteborg och Malmö.

Jordbruksdepartementet

Pressekreterare Zoran Alagic (hos Margareta Winberg)

Tfn 08-4051188

Pressekreterare Fredrik Vinthagen (hos Margreta Winberg)

Tfn 08-4052213

Ändringar i jaktförordningen

Genom ändringar i jaktförordningen upphör från halvårsskiftet den allmänna jakten på ekorre, hermelin, skedand, brunand, stjärtand, sothöna och enkelbeckasin. Minken är ett hot mot den inhemska faunan. För att komma till rätta med detta införs skydds jakt på mink hela året. Amerikansk kopparand är en ny art i Sverige som är ett hot mot den europeiska kopparanden. Skydds jakt på den amerikanska arten får därför ske hela året. Kanadagås får i fortsättningen jagas hela året för att undvika skada på gröda och i form av sanitär olägenhet. Bävern sprider sig snabbt i Sverige och får i fortsättningen därför jagas i hela landet, utom på Gotland.

Kulturdepartementet

Pressekreterare Hans Ånell (hos Marita Ulvskog)

Tfn 08-405 35 43

Slutpunkt för lokalradio-auktionerna

Den 1 juli 2001 träder nya bestämmelser för den kommersiella lokalradion i kraft. Lokalradiolagen (1993:120) upphör att gälla och de nya reglerna inordnas i 5 kap. radio- och TV-lagen (1996:844).

De förändrade reglerna innebär bl.a. att tillstånd att sända kommersiell lokalradio inte längre ska auktioneras ut, att egenproducerat och lokalt material i sändningarna kan öka, att ägarförhållandena kan beaktas vid tillståndsgivningen samt att varje tillståndshavare på dagtid ska sända minst tre timmar eget material. De nya tillstånden ska gälla högst fyra år, men med möjlighet till förlängning med fyra år i taget. Av en ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område följer att koncessionsavgiften för de nya tillstånden är 40 000 kr per år. För de befintliga tillstånden ska även fortsättningsvis den avgift som fastställdes vid auktionsförfarandet betalas.

Koncessionsavgift på televisionens område

Från och med den 1 juli 2001 kommer skyldigheten att betala koncessionsavgift omfatta ett programföretag som har tillstånd att sända TV-program med reklam i hela landet med *analog sändningsteknik*, om företaget är ensamt om denna rätt.

Miljödepartementet

Pressekreterare Anette Törnqvist (hos Kjell Larsson)

Tfn 08-405 20 27

Producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter börjar gälla

Förordningen (2000:208) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter börjar gälla den 1 juli 2001. I samband med försäljning av elektriska eller elektroniska produkter är säljaren skyldig att från köparen och utan ersättning ta emot motsvarande mängd uttjänta produkter av samma slag. Denna skyldighet gäller de som yrkesmässigt tillverkar, importerar eller säljer elektriska eller elektroniska produkter (producenter). Producenten ansvarar för att de mottagna produkterna tas om hand på ett från miljösynpunkt godtagbart sätt. Producenten ska informera hushåll och andra om möjligheterna att lämna produkterna till producenten. Producenten ska även lämna sådana upplysningar om innehållet i produkten som behövs vid omhändertagandet.

Strängare krav på avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter

Avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter får deponeras, förbrännas eller fragmenteras endast om produkterna har förbehandlats. Förbehandlingen ska säkerställa att avfallet genom bl.a. demontering och sortering kan återvinnas eller bortskaffas på ett från miljösynpunkt lämpligt sätt. Den förbehandlande verksamheten ska ha personal eller system för kvalitet eller miljöledning som certifierats av ett ackrediterat organ. Detta följer av 25 § renhållningsförordningen (1998:902), som träder i kraft den 1 juli 2001.

Nya miljökvalitetsnormer för utomshusluft

En ny förordning om miljökvalitetsnormer för utomshusluft börjar att gälla den 19 juli 2001. I förordningen ställs krav om högsta tillåtna föroreningsni-

vå i luften såvitt avser svaveldioxid, kvävedioxid, kvävoxider, partiklar och bly. Förordningen är föranledd av ett EG-direktiv. Normen för partiklar är ny, medan de övriga normerna har gällt sedan tidigare. Kommunerna ska kontrollera föroreningsnivåerna. Ju större risken är att gränsvärdena ska komma att överskridas, desto strängare är kraven på noggrannhet i kontrollen. Kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla information om resultatet av kontrollen och att aktivt informera allmänheten om föroreningsnivåerna blir för höga.

Ny förordning om deponering av avfall

Nya och striktare bestämmelser införs för avfallsdeponier. En deponi måste lokaliseras och konstrueras så att allt lakvatten från deponin passerar genom en geologisk barriär som uppfyller vissa krav eller så att lakvattnet tas om hand och inte skadar omgivande mark eller vatten. Under driften av en deponi krävs att den ansvarige verksamhetsutövaren vidtar vissa åtgärder, bl.a. mätning, provtagning och registrering av det avfall som deponeras. En deponi som avslutas måste förses med en sluttäckning som uppfyller vissa krav på att vatten inte ska tränga ner i deponin. De nya strängare kraven gäller för alla nya deponier. För deponier som redan finns, måste en anpassningsplan upprättas inom ett år. Planen ska avse hur deponin ska anpassas till de strängare kraven. En sådan anpassning måste ha skett senast år 2008. Deponier som inte ska eller kan anpassas måste avslutas så snart som möjligt. För sådana deponier ska en avslutningsplan upprättas. Den nya förordningen om deponering av avfall börjar gälla den 16 juli 2001.

Alla deponier blir tillståndspliktiga (ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Ändrade regler om bilskrotning

Från och med den 1 juli 2001 får endast auktoriserade bilskrotare skrota personbilar, bussar och lättare lastbilar. Skrotningsintyg får utfärdas av auktoriserade bilskrotare och av producenter (biltillverkare och importörer). Skrotningspremie kommer i fortsättningen att betalas ut också för bilar som tidigare har avregistrerats men som hittas och lämnas till en auktoriserad skrotare. Detta är innebörden av ändringar i bilskrotningslagen (1975:343).

Producentansvaret för bilar medför ändringar av skrotningavgifter och skrotningspremier. Den skrotningsavgift som ska betalas vid nyregistrering av bilar ska uppgå till 700 kr för bilar som tillverkats i Sverige eller yrkesmässigt importerats till Sverige och 1 500 kr för andra bilar. Den skrotningspremie som betalas ut när en bil lämnas in för skrotning ska uppgå till 700 kr för bilar som omfattas av producentansvar. För andra bilar ska premien uppgå till mellan 700 och 1 700 kr beroende på hur gamla bilarna är. Detta följer av ändringar i bilskrotningsförordningen (1975:348).

Bättre skydd för hotade djur- och växtarter

Genom ändringar i bl.a. 7 kap. miljöbalken förstärks skyddet för hotade djur- och växtarter. Ett tillståndsförfarande införs i fråga om verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka möjligheterna att bevara vissa djur- och växtarter och deras livsmiljöer. Det handlar om arter och livsmiljöer som ska ingå ett europeiskt ekologiskt sammanhängande nät av naturområden (Natura 2000). Ändringarna innebär att verksamheter och åtgärder får vidtas först efter att man har förvissat sig om att bevarandet av arterna och livsmiljöerna inte äventyras. Om en verksamhet eller åtgärd kan antas påverka miljön i ett s.k. Natura 2000-område, måste tillstånd sökas. Tillstånd får lämnas, om det inte kan befaras att bevarandet av den berörda arten eller livsmiljön skadas eller störs på ett betydande sätt. Under vissa angivna förutsättningar får en sådan verksamhet eller åtgärd ändå tillåtas. I så fall krävs att regeringen prövar frågan. Om tillstånd beviljas för en verksamhet eller åtgärd som skadar den skyddade livsmiljön eller arten, måste skadan kompenseras och sökanden är skyldig att bekosta kompensationsåtgärderna.

I anslutning till ändringarna i miljöbalken, görs följdändringar i flera andra lagar. Mer detaljerade bestämmelser införs i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Ändringar görs också i artskyddsförordningen (1998:179) samt i jakt- och fiskelagstiftningen.

Ökad tillgänglighet till offentliga lokaler och allmänna platser

Ändringar i plan- och bygglagen (1987:10) som träder i kraft den 1 juli 2001 innebär att tydligare krav ska ställas på att personer med nedsatt rörelse-

eller orienteringsförmåga ska få ökad tillgänglighet till allmänna platser. Kraven ställs i samband med ändring och iordningställande av allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader.

I byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser ska enkelt avhjälpta hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga undanröjas, i den utsträckning som följer av föreskrifter som meddelas med stöd av lagen. Genom en ändring i plan- och byggförordningen (1987:383) bemyndigas Boverket att meddela föreskrifter om de tydligare kraven och om att hinder ska undanröjas.

Näringsdepartementet

Pressekreterare Lars Georgsson (hos Björn Rosengren)
Tfn 08-405 12 38

Pressekreterare Camila Buzaglo (hos Mona Sahlin)
Tfn 08-405 36 02

Pressekreterare Johan Danielson (hos Ulrica Messing)
Tfn 08-405 12 60

Ny lag om svenskt medborgarskap

En ny lag om svenskt medborgarskap träder i kraft den 1 juli 2001 och ersätter den tidigare lagen om svenskt medborgarskap från 1950. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om förvärv och förlust av svenskt medborgarskap. Genom den nya lagen blir det fullt ut möjligt att ha dubbelt medborgarskap. Det krävs inte längre av den som söker svenskt medborgarskap att han eller hon avsäger sig sitt tidigare medborgarskap. Inte heller förlorar en svensk medborgare sitt svenska medborgarskap om han eller hon söker och förvärvar ett annat medborgarskap. Lagen innebär också vissa andra skillnader i förhållande till den gamla lagen.

Samtidigt träder även en ny medborgarskapsförordning i kraft. Förordningen, som innehåller bestämmelser om tillämpningen av lagen om svenskt medborgarskap, ersätter den tidigare gällande medborgarskapskungörelsen och innebär en anpassning till den nya lagen.

Rätt att arbeta till 67 år

En ny tvingande bestämmelse införs i lagen om anställningsskydd som ger en arbetstagare rätt att kvarstå i sin anställning till 67 års ålder. Bestämmelsen träder i kraft den 1 september 2001. Efter lagens ikraftträdande är det ogiltigt att träffa avtal om annan ålder för avgångsskyldighet. Saklig grund för uppsägning måste föreligga för att skilja en tillsvidareanställd arbetstagare från anställningen före 67 års ålder. Idag regleras en arbetstagares skyldighet att lämna anställningen med pension – ålder för avgångsskyldighet –

normalt i kollektivavtal. De flesta är avgångsskyldiga vid 65 års ålder. För vissa arbetstagare finns bestämmelser om avgångsskyldighet i en särskild förordning, vilken anknyter till kollektivavtal. Enligt en övergångsbestämmelse ska vad som sägs om ålder för avgångsskyldighet i kollektivavtalen gälla till dess avtalen löpt ut, dock längst till och med utgången av år 2002. Åldersgränsen för när en arbetstagare endast har en månads uppsägningstid och inte företrädesrätt höjs från 65 till 67 år. Tidsbegränsad anställning blir möjlig av den som fyllt 67 år.

Ändringar görs även i lagen om läkarvårdsersättning, lagen om ersättning för sjukgymnastik samt i lagen om allmän försäkring. Åldersgränsen för läkarvårdsersättning, tandvårdsersättning respektive sjukgymnastikersättning höjs från 65 till 67 år.

Ändringar görs också i lagen om arbetskadeförsäkring. En person som arbetar och är försäkrad för sjukpenning efter att ha fyllt 65, men inte 67 år och till följd av arbetskada under den tiden får sin arbetsförmåga bestående nedsatt ska ha rätt till livränta enligt bestämmelserna i lagen om arbetskadeförsäkring. Lagen tillämpas dock inte i fråga om ersättning som avser tid före ikraftträdandet.

Höjt tak i A-kassan de första 100 dagarna

Dagpenningens grundbelopp i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 270 kr. Under de första 100 dagarna i en ersättningsperiod höjs dessutom "tak" för den inkomstrelaterade ersättningen så att inkomstrelaterad dagpenning kan lämnas med högst 680 kr (förhöjt belopp). Till den som har en tillsvidareanställning på deltid gäller dock att dagpenning med högst 680 kr lämnas under längst 20 kalenderveckor inom de första 100 dagarna i en ersättningsperiod. Aktivitetsstöd och särskilt utbildningsbidrag kan också lämnas med förhöjt belopp på motsvarande sätt. Samordning av arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och särskilt utbildningsbidraget ska ske så att ersättning med förhöjt belopp lämnas under sammanlagt högst 100 dagar eller 20 kalenderveckor.

Bestämmelserna träder i kraft den 2 juli 2001. En övergångsbestämmelse finns för den som vid ikraftträdandet påbörjat en ersättningsperiod med arbetslöshetsersättning.

Aktivitetsstöd vid uppehåll i aktivitetsgarantin

Från den 1 juni 2001 gäller nya bestämmelser om aktivitetsstöd till den som gör ett tillfälligt uppehåll i insatser inom ramen för det arbetsmarknads-politiska programmet aktivitetsgarantin. Stödet lämnas vid frånvaro från aktiviteter under sammanlagt högst 20 ersättningsdagar under en tolvmåna-dersperiod, under förutsättning att uppehållet bedöms lämpligt utifrån den enskildes individuella handlingsplan. Den som tar emot stödet ska ha varit inskriven som arbetsökande vid den offentliga arbetsförmedlingen i minst 12 månader och ska under uppehållet vara beredd att efter överenskommel-se i den individuella handlingsplanen ta aktiv del av arbetsförmedlingens service i fråga om platsförmedling.

Ändringar i föräldraledighetslagen

Den 1 juli 2001 träder ändringar i föräldraledighetslagen (1995:584) i kraft. Ändringarna syftar till att ytterligare förbättra föräldrars möjligheter att kombinera föräldraskap och arbete.

Ändringarna innebär att delledighet vid förkortning av arbetstid får för-läggas till en eller vissa av arbetsveckans dagar, och att ledigheten ska förlä-gas på det sätt som arbetstagaren önskar om det inte medför påtaglig stör-ning i arbetsgivarens verksamhet.

Om en förläggning av delledighet enligt arbetstagarens önskemål medför en påtaglig störning i arbetsgivarens verksamhet får arbetsgivaren inte utan arbetstagarens samtycke förlägga delledigheten på annat sätt än att sprida den över arbetsveckans samtliga dagar.

Vidare förtydligas lagen så att det klarare framgår att en förälder som är delledig utan föräldrapenning har rätt till förkortning av arbetstiden med upp till en fjärdedel för vård av barn. Det innebär att även en mindre för-kortning av arbetstiden än en fjärdedel blir möjlig.

Lag om vägtrafikregister och lag om vägtrafikdefinitioner

I syfte att förenkla, modernisera och effektivisera regelsystemet har riks-dagen beslutat två nya lagar – en om vägtrafikregister och en om vägtrafik-definitioner, vilka träder i kraft den 1 oktober 2001. Registreringen av for-

don som importeras eller exporteras privat renodlas och förenklas. En enda myndighet kommer att ha hand om fordonsregistreringen, nämligen Vägverket. De från integritetssynpunkt viktiga gränserna för personregistreringen lagfästs. Grundläggande fordons- och viktbegrepp sammanförs till en lag om vägtrafikdefinitioner.

Nummerportabilitet

En abonnent kan behålla sitt telefonnummer när denne byter teleoperatör (s.k. nummerportabilitet). I telelagen (1993:597) införs ändrade regler för ersättning mellan teleoperatörer för kostnader i samband med telededdelanden till telefonnummer som har överlämnats till en ny teleoperatör. Syftet är att göra det mer intressant för teleoperatörer att ta över telefonnummer. Därmed främjas användandet av nummerportabilitet och konkurrensen på telemarknaden.

Vidare införs regler som möjliggör en central referensdatabas för överlämnade telefonnummer. Tillsammans med de nya ersättningsreglerna motiveras därmed teleoperatörerna att välja mer effektiva metoder för att dirigera telededdelanden. Lagändringen träder i kraft den 1 juli 2001.

Stöd till kommuner för bredbandsanslutningar m.m.

Två nya förordningar om stöd till kommuner för att underlätta utbyggnaden av bredband träder i kraft den 1 juli 2001. Ekonomiskt stöd kan lämnas till en kommun för att upprätta ett kommunalt s.k. IT-infrastrukturprogram. Ett sådant program ska bl.a. beskriva kommunens framtida behov av och planer för utbyggnad av IT-infrastruktur samt vilka delar av nätet som inte bedöms kunna komma till stånd på marknadsmässig grund. Stöd kan även lämnas till en kommun för att anlägga, förvärva eller hyra orts- och områdessammanbindande telenät, där utbyggnad inte bedöms komma till stånd på marknadsmässig grund. Vidare görs vissa ändringar i förordningen (2000:1469) om stöd till kommuner för anläggande av telenät, som bl.a. innebär att kravet på kommunal medfinansiering sänks.